

Óraterv (10-13 év)

Az óra címe: Fénykép is van róla? Attól még nem biztos, hogy igaz! Az óra célja: A gyerekek tudatos és kritikus tartalomfogyasztásának segítése főleg a az internetes képanyagokkal szemben			
Tanulói tevékenység – munkaforma	Idő	Tanári tevékenység – rögzítésre kerülő ismeretek	Megjegyzések
Az óra megtartásához internetkapcsolat szükséges, vagy az 1. sz. mellékletben található képek és a hozzájuk tartozó szövegek, illetve a 4. sz. mellékletben található sablon kinyomtatása annyi példányban, ahány csapatra bontjuk a gyerekeket. Minden csapatnak négy kivágott jelre (👍) lesz szüksége. Lila, dőlt szöveggel a lehetséges tanári közlések szerepelnek, szögletes zárójelben a gyerekektől várható, az óra céljának elérését segítő válaszok.			
Az órán a gyerekek kiscsoportban dolgoznak. A terem átrendezését, a gyerekek csoportokba sorolását érdemes már az óra előtt megtenni.			
	2 perc	<p><i>Bevezetés, ráhangolás</i></p> <p><i>Ti is tudjátok, mennyire fontos, hogy egy iskola elérhető legyen az interneten. Az iskolai oldalakat azonban a diákok, a szülők csak ritkán látogatják, így az ott közzétett fontos információkról is lemaradnak. Ennek elkerülésére megoldás lehetne, ha a hasznos tájékoztatás mellett rendszeresen más jellegű tartalmak is megjelennének az oldalakon. Ha lenne a mi iskolánk honlapjának egy hetente frissülő rovata, amelyet ti szerkeszthetnétek azzal a céllal, hogy rendszeresen becsábítsatok a honlapunkra a szülőket és a diákokat, milyen tartalommal töltenétek meg?</i></p> <p>[Vicces, érdekes, látványos, tudományos, cucci, friss, stb.]</p>	<p>A cél: a gyerekek fogalmazzák meg, hogy a figyelem felkeltésére az <i>érdekes, különleges, vicces</i> tartalmak a legalkalmasabbak, amelyek nem feltétlenül kapcsolódnak az iskolai élethez.</p> <p>A feldolgozandó példák között lesz olyan, amelyek alapján véve valós, de mégis manipulálták, hogy még érdekesebb, különlegesebb legyen (pl.: havazás a piramisoknál).</p> <p>Ezzel megalapozzuk annak a felismertetését, hogy minél érdekesebb, hihetlenebb, látványosabb, elképesztőbb, megdöbbentőbb valami, annál figyelemfelkeltőbb, de annál nagyobb az esélye annak is, hogy elferdített vagy teljesen kitalált tartalomról van szó.</p>
Megkapják a sablont, alaposan megnézik a képeket, elolvassák a szövegeket.	5 perc	<p><i>Én is hasonlóan gondolkodtam, össze is gyűjtöttem az anyagot, amelyet első alkalommal felhasználhatnánk, és megterveztem az oldalt. Nézzétek meg!</i></p>	Kiosztjuk a honlap sablonját (4. sz. melléklet) és az oda szánt anyagokat (1. sz. melléklet).
	2 perc	<p><i>Most már ismeritek a honlapra szánt tartalmakat. Ezek alapján milyen címet adnátok a rovatnak?</i></p> <p>[A gyerekek valószínűleg utalnak arra, hogy érdekes a tartalom, és arra is, hogy térben és időben szerteágazóak a témák. Pl.: Nagyvilág, Figyuzz!,</p>	Fogadjuk el a bulváros, kattintásvadász címeiket is: az óra végén arra kérjük majd a gyerekeket, hogy mérlegeteljék, egy iskolai honlap hol találhatja meg a közéletet a figyelemfelkeltés és az iskola hitelessége között.

		Ezt nézd meg!, Látnod kell!, Látószög, Nagyító, Innen-onnan, Glóbusz, Mozaik, Színe-java, stb.] <i>Írjátok is fel a rovatcímet!</i>	
Frontális megbeszélés.	4 perc	<p><i>Megnéztétek a képeket, elolvastátok a hozzájuk kapcsolt szövegeket. Sokféle témával sokféle stílusban foglalkoznak, három mégis külön csoportot alkot. Szerintetek melyik az a három, miért?</i></p> <p>https://scontent-lht6-1.cdninstagram.com/vp/d9edaa36b4297a340969712c02d544ad/5D22E6E4/t51.2885-15/fr/e15/s1080x1080/30604875_456218424834424_2605669779884736512_n.jpg?nc_ht=scontent-lht6-1.cdninstagram.com&iq_cache_key=MTc2ODI2OTkyMjAzMDI5NDEyMw%3D%3D.2</p> <p>https://scontent-lht6-1.cdninstagram.com/vp/1f0794396185e112c7a43402b5302741/5D03B7D7/t51.2885-15/fr/e15/s1080x1080/30856176_201502263908346_6267936797741809664_n.jpg?nc_ht=scontent-lht6-1.cdninstagram.com&iq_cache_key=MTc2ODI1ODM3MTI2MDgyNjYxNA%3D%3D.2</p> <p>http://trollfesz.hu/i/294641.jpg</p> <p>[vicces, poén, bele van írva a képbe, módosították a képet és pont ettől lesz vicces]</p>	<p>A mém fogalma, célja, formai jegyei, pl.: http://tanarblog.hu/tippek-truekkoek/2907-mi-az-a-mem-es-mire-jo https://www.speaknyelviskola.hu/mit-jelent-pontosan-a-mem-szo-es-hogyan-magyarazhatod-el-annak-akinek-fogalma-sincs-rola/</p> <p>Azt emeljük ki, hogy a mémek felismerhetőek arról, hogy az alkotójuk megváltoztatja a kontextust vagy az alapként használt képet, képeket, tehát <i>szándékosan és nem titkoltan</i> szerkesztett tartalmak.</p>
Csoportmunka, majd közös megbeszélés.	5 perc	<p><i>Töltsétek meg az oldalt, összesen 6 anyagot használhattok, ezekből kettő legyen mém!</i></p> <p>Megbeszélés: melyik anyagot választotta a legtöbb csapat, milyen okból.</p>	
	3 perc	Kiosztjuk a „Megbízhatóságmérő”-t, a gyerekek a sablonjukhoz illesztik.	

		<p><i>Mi lehet ez? Miért van rá szükség?</i></p> <p>Amikor mérlegeltek az anyagok kiválasztásakor, eszükbe jutott-e, hogy hamis is lehet az anyagok között? Ha gyanakodtak, akkor miért? Feltételezték-e, hogy a tanárok biztosan csak igaz tartalmakat gyűjtöttek-e össze?</p> <p><i>Miért fontos, hogy valós tartalmakkal találkozzanak az oldalunk olvasói? Szerintetek a mémek valóságát érdemes vizsgálni?</i></p> <p>[Nem, azokról tudjuk, hogy szerkesztett tartalmak.]</p>	
<p>Csoportmunka, aztán közös megbeszélés.</p> <p>Közös megbeszélés.</p> <p>A gyerekek újra átnézik az anyagokat, csoportmunka.</p>	15 perc	<p><i>Tegyetek fel négy jelet a megbízhatóságmérőre! Ha az átlalatok kiválasztott anyagok között esetleg lenne hamis, akkor vegyetek el egy-egy jelet minden hamis tartalom miatt!</i></p> <p><i>Miután kiválogattam ezeket a képeket és a hozzájuk írt szövegeket, ellenőriztem, hogy mind igaz-e, és kiderült, hogy a tizből hat hamis. Most segíteni fogok nektek: ha tévedtetek, akkor csökkentem vagy növelem az oldalak megbízhatóságát.</i></p> <p><i>Mit szóltok az eredményhez?</i></p> <p>Valószínűleg meglepődnek majd a gyerekek, és szembesülnek vele, hogy milyen nehéz megítélni egy-egy képről vagy képaláírásról, hogy valós-e.</p> <p><i>Most rendezünk köztetek egy versenyt! Az a csapat győz, amelyik csak megbízható tartalmakat közöl! A táblán fogjuk követni a verseny állását. Cseréljétek ki az anyagokat úgy, hogy mind igaz legyen!</i></p> <p><i>Most újra segíteni fogok nektek: ha tévedtetek, akkor csökkentem vagy növelem az oldalak megbízhatóságát.</i></p> <p>Az újabb kör előtt meg lehet beszélni, hogy mi segítheti a gyerekeket a feladat megoldásában.</p> <p>Ismereteik a világról (földrajz, természetismeret, biológia, informatika) a józan paraszti ész (Miért nem félnek az emberek az utcán egy jegesmedvétől?).</p>	<p>A táblán is jelöljük, hogy melyik csapat hogyan értékelte a kiválasztott témák valóságosságát.</p> <p>A táblán folyamatosan követjük a változásokat.</p> <p>Lehet egy kört úgy is csinálni, hogy nem kapnak a gyerekek instrukciókat – rájönnek-e maguktól, hogy mi segíthet a valóság eldöntésében.</p> <p>Újabb ellenőrzés. A táblán is jelöljük, hogy melyik csapatnak hogyan változott az eredménye. Több kört is lehet ebből csinálni, de nem az a cél, hogy minden csapatnak jó legyen a megoldása, mert egy idő után már csak a szerencse játszik szerepet, és lesz annak jelentősége, hogy maradjon hibás anyag.</p> <p>Ha valamelyik csapatnak azonnal sikerül jól kiválogatni a képeket, akkor azt fogalmazzák meg, hogy mi segített nekik, milyen módszerrel</p>

			állapították meg valamiről hogy igaz vagy hamis. Ez segíthet a többieknek is.
Frontális munka.	9 perc	<p>Néhány kör után megbeszélés: a négy teljesen igaz anyag elmondása. (2. sz. melléklet, melléklet: 01_fenykep is van rola)</p> <p>Következtetések: miért sikerült vagy nem sikerült megítélni a tartalmak valódiságát.</p> <p>Ami segíthet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iskolában tanult ismeretek (földrajz: a Nap távolabb van, mint a Hold, ha a Holddal együtt látom, akkor nem világíthatja meg a Nap a Hold felém néző oldalát; természetismeret, biológia: az elefánt és az oroszlán vadállatok, nem viselkednek így). • sok mindent tudunk a világról: hogyan viselkednek az emberek, ha egy veszélyes vadállat bukkan fel mellettük • vannak felismerhetően manipulált tartalmak (pl.: mémek) <p>Ami nehezíti a megítélést:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vannak nagyon valódinak vagy éppen hiteltelennek tűnő anyagok (pl.: bombának nézni egy cukkinit), amelyekről nehéz eldönteni • könnyű a képeket manipulálni (lila fák – photoshop, optikai trükk – egymást érő repülő) • nem csak a képek, a szövegek is lehetnek hamisak, de akár mindkettő is (melléklet: 01_fenykep is van rola) <p><i>Eredményt kellene hirdetni a versenyben is! Csak azzal lehet-e az oldalak megbízhatóságát erősíteni, hogy minden hibás anyagot kiszűrtök? Ha a legjobb szándékok ellenére is hibáztatok, akkor végleg hiteltelenné váltatok? Amelyik csapat tud erre megoldást, annak a megbízhatóságát eggyel növeljük!</i></p> <p>Megoldás: a hiba jelölése, helyreigazítása, ha valamelyik csapat rájön, kap egy jelet.</p> <p>Eredményhirdetés</p>	

<p>Vázlatírás</p>	<p>A tapasztaltak megbeszélése: hogyan élték meg a gyerekek a valós anyagok kiválasztásának nehézségeit, mennyire változott a saját magukról, az internetről kialakított képük.</p> <p>Összegzés, következtetések:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az emberek az érdekes, hihetetlen, szenzációs témákat szeretik • a kevésbé érdekes anyagokra nem figyelnek annyian • a mémeket könnyű felismerni, nem akarnak hitelesnek tűnni, de felvetnek például szerzői jogi kérdéseket • fontos azonban, hogy ne torzított, kitalált történeteket kapjunk • néha nagyon nehéz megítélni, hogy mi valós és mi nem • milyen veszélyei vannak a kamu tartalmaknak – pl.: torzítják a világról, az emberekről alkotott képünket, benyomásainkat; hamis információkat fogadunk el; kihasználnak bennünket • a saját felelősségünk az ilyen tartalmak terjedésében (like, továbbküldés ellenőrzés nélkül) • mi motiválhatja az ilyen tartalmak készítőit – általában a figyelem felkeltése nagyon fontos a média világában, mert amerre irányul a figyelem, arra áramlik a pénz is (reklámbevételek), illetve: rosszindulat, szórakoztatás (mémek), tévedés. <p><i>Mi segíthet a hamis tartalmak kiszűrésében?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • netes keresés • tényellenőrző oldalak • saját tapasztalataink, ismereteink • https://hvg.hu/tudomany/20150119_atveros_weboldalak • http://www.urbanlegends.hu/ • https://www.snopes.com/ (angol nyelvű) • melléklet: 03_igy ellenorizd egy cikk 	<p>Amit fontosnak tartunk, azt vázlatosan rögzíthetjük is a táblán, hogy a gyerekek le tudják írni a füzetükbe.</p> <p>Esetleges kiegészítő feladat: <i>Mindennek ismeretében megváltoztatnátok-e az oldalaknak adott rovatcímét?</i></p> <p>Nagyobbaknak: <i>Az iskolai honlapokon mennyire használhatóak érdekességek a figyelem felkeltésére?</i> (Az iskola a tudományokból építkezik, ebből az irányból közelítsen-e mindent; példát is mutat, fontos, hogy megbízható, hiteles forrás legyen, stb.)</p>
	<p>Házi feladat: A kiegészítő feladat is lehet házi feladat. Soroljanak be egyéb anyagokat is (3. sz. melléklet). Gyűjtsenek példákat az internetről, és teszteljék a többieket.</p>	